

2018. november 14., szerda

P8_TA(2018)0458

Az EU–Moldova társulási megállapodás végrehajtása

Az Európai Parlament 2018. november 14-i állásfoglalása az EU és Moldova közötti társulási megállapodás végrehajtásáról (2017/2281(INI))

(2020/C 363/08)

Az Európai Parlament,

- tekintettel az Európai Unióról szóló szerződés (EUSZ) 8. cikkére és V. címére, különösen 21., 22., 36. és 37. cikkére, valamint az Európai Unió működéséről szóló szerződés (EUMSZ) ötödik részére,
- tekintettel az egyrészlől az Európai Unió, az Európai Atomenergia-közösség és tagállamaik, másrészlől a Moldovai Köztársaság közötti társulási megállapodásra, amely 2016. július 1-jén lépett hatályba,
- tekintettel a korábbi, nevezetesen a Chişinăuban tartott polgármester-választás eredményének érvénytelenítését követően kialakult politikai válságról szóló, 2018. július 5-i ⁽¹⁾, a 2017. novemberi csúcstalálkozó előkészítéseként a keleti partnerségről szóló, 2017. november 15-i ⁽²⁾, a Moldovai Köztársaságnak nyújtandó makroszintű pénzügyi támogatásról szóló, 2017. július 4-i ⁽³⁾, valamint a Grúziával, Moldovával és Ukrajnával kötött társulási megállapodásokról/mélyreható és átfogó szabadkereskedelmi térségekről szóló, 2016. január 21-i ⁽⁴⁾ állásfoglalásaira,
- tekintettel az egyetértési megállapodás, a hitelkeret-megállapodás és a 2017–2018-as időszakra vonatkozó, 100 millió EUR értékű mikropénzügyi segítségnyújtásról szóló támogatási megállapodás 2017. novemberi aláírására,
- tekintettel a Moldova és az Európai Unió közötti társulási megállapodás 2017-2019 között történő végrehajtásáról szóló moldovai nemzeti cselekvési tervre (NAPIAA),
- tekintettel az Európai Bizottság és az Európai Külügyi Szolgálat (EKSZ) a társulási menetrend Moldovai Köztársaság általi végrehajtásáról szóló, 2018. április 3-i közös szolgálati dokumentumára (SWD(2018)0094,
- tekintettel a keleti partnerség csúcstalálkozóin elfogadott együttes nyilatkozatokra, legutóbb a 2017. november 24-én Brüsszelben elfogadott nyilatkozatra,
- tekintettel a Külügyek Tanácsának a Moldovai Köztársaságról szóló, 2018. február 26-i következtetéseire,
- tekintettel a Transparency International „Korrupciós helyzet Örményországban, Azerbajdzsánban, Grúziában, Moldovában és Ukrajnában” című, 2015. július 2-án kiadott jelentésére,
- tekintettel az Európai Biztonsági és Együttműködési Szervezet Demokratikus Intézmények és Emberi Jogok Hivatalának (ODIHR) és az Európa Tanács Velencei Bizottságának véleményeire és ajánlásaira, különösen a moldovai választási reformról szóló, 2018. március 15-i ajánlására,
- tekintettel az Euronest Parlamenti Közgyűlés, a keleti partnerség civil társadalmi fóruma és a moldovai civil társadalom más képviselőinek ajánlásaira és tevékenységeire,
- tekintettel a Külügyi Bizottság küldöttségének 2018. április 3–4-i Moldovába tett látogatásának eredményeire,

⁽¹⁾ Elfogadott szövegek, P8_TA(2018)0303.

⁽²⁾ HL C 356., 2018.10.4., 130. o.

⁽³⁾ HL C 334., 2018.9.19., 199. o.

⁽⁴⁾ HL C 11., 2018.1.12., 82. o.

2018. november 14., szerda

- tekintettel a Külügyi Bizottság számára készült szakértői tanulmányokra, köztük „A keleti szomszédság három társult országa – Ukrajna, Grúzia és Moldova – választási reformjai és azok hatása a politikai fejleményekre ezen országokban” című, 2017. október 26-án megjelent tanulmányra ⁽¹⁾, „Az EU és Grúzia, Moldova, valamint Ukrajna közötti társulási megállapodás” című, 2018. június 28-án megjelent európai végrehajtás-értékelési tanulmányra ⁽²⁾, valamint „A Grúziával, Moldovával és Ukrajnával kötött társulási megállapodás végrehajtására kialakított intézményi keret” című, 2018 júliusában megjelent összehasonlító tanulmányra ⁽³⁾,

 - tekintettel eljárási szabályzatának 52. cikkére, továbbá az Elnökök Értekezlete saját kezdeményezési jelentések készítésére vonatkozó engedélyezési eljárásról szóló, 2002. december 12-i határozata 1. cikke (1) bekezdésének e) pontjára, valamint 3. mellékletére,

 - tekintettel a Külügyi Bizottság jelentésére és a Nemzetközi Kereskedelmi Bizottság véleményére (A8-0322/2018),
- A. mivel az Európai Unió és Moldova közötti politikai és gazdasági kapcsolatok a keleti partnerség keretében, valamint különösen az EU–Moldova társulási megállapodás (AA) – amely magában foglalja a mélyreható és átfogó szabadkereskedelmi térséget (DCFTA) is – 2014. június 27-i aláírásával és 2016. július 1-jei hatálybalépésével elmélyültek;
- B. mivel a társulási megállapodás közös értékeken alapul, amelyek közé tartozik „az Emberi Jogok Egyetemes Nyilatkozatában, az emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről szóló egyezményben, az Európai Biztonsági és Együttműködési Értekezlet 1975. évi Helsink-i Záróokmányában és az 1990. évi Új Európáért Párizsi Chartában meghatározott demokratikus elvek, emberi jogok és alapvető szabadságok tiszteletben tartása”;
- C. mivel e megállapodás keretében Moldova kötelezettséget vállalt arra, hogy az Unió jogszabályaival és gyakorlatával összhangban jelentős reformokat visz véghez belföldön a felelősségteljes kormányzást, a gazdasági fejlődést és az EU-val folytatott megerősített együttműködést támogató különböző területeken; mivel ezen erőfeszítéseket támogatva az EU kötelezettséget vállalt arra, hogy jelentős pénzügyi és költségvetési támogatást nyújt Moldovának, amely 2007 óta 1,14 milliárd EUR kiutalt forrást tesz ki, továbbá hogy regionális programfinanszírozást biztosít;
- D. mivel a mélyreható és átfogó szabadkereskedelmi térség lehetővé teszi az áruk és szolgáltatások kiváltságos feltételek melletti bejutását Moldovából az uniós piacra; mivel a mélyreható és átfogó szabadkereskedelmi térség következtében az EU és Moldova közötti kereskedelem 2017-ben 20 %-kal, 4 milliárd EUR-ra bővült; mivel az EU jelenleg Moldova legnagyobb kereskedelmi partnere, és teljes kereskedelmének 55 %-át képviseli; mivel egyben az EU a legnagyobb befektető is Moldovában; mivel a 2018-ra vonatkozó első adatok megerősítik a pozitív trendet; mivel a preferenciák kihasználtságának 90 %-os aránya azt mutatja, hogy a DCFTA igen kedvezően hatott a moldovai vállalkozásokra, munkavállalókra és állampolgárokra; mivel előrelépés történt olyan fontos területeken, mint az egészségügyi és növény-egészségügyi intézkedések, a kereskedelem technikai akadályai, a vámok és a közbeszerzés; mivel nemzeti tanácsadó csoportokat hoztak létre a kereskedelemről és a fenntartható fejlődésről szóló fejezet rendelkezéseinek megfelelően, amelyek eddig háromszor ültek össze;

⁽¹⁾ „A keleti szomszédság három társult országa – Ukrajna, Grúzia és Moldova – választási reformjai és azok hatása a politikai fejleményekre ezen országokban” című tanulmány, Európai Parlament, 2017. október 26.

⁽²⁾ „Az EU és Grúzia, Moldova, valamint Ukrajna közötti társulási megállapodás” című európai végrehajtás-értékelési tanulmány, Európai Parlament, 2018. június 28.

⁽³⁾ „A Grúziával, Moldovával és Ukrajnával kötött társulási megállapodás végrehajtására kialakított intézményi keret” című összehasonlító tanulmány, Európai Parlament, 2018. július.

2018. november 14., szerda

- E. mivel a Moldovában az igazságszolgáltatás és biztonság terén véghezvitt reformokért cserébe, amelyek kiterjednek a korrupció elleni küzdelemre is, az EU 2014-ben beleegyezett abba is, hogy a biometrikus útlevéllal rendelkező moldovai állampolgárok vízummentesen utazhatnak be a schengeni térségbe; mivel több mint 1,5 millió moldovai polgár élvezte a vízummentes rendszer előnyeit a bevezetésének első négy évében;
- F. mivel az EU többször is hangot adott azzal kapcsolatos aggodalmainak, hogy a moldovai hatóságok legutóbbi döntései miatt romlottak a demokratikus normák, ideértve azt is, hogy 2018 júniusában kétséges alapon és nem átlátható módon érvénytelenítették a Chişinăuban tartott helyi választásokat, hogy 2017 júliusában az ODIHR és a Velencei Bizottság negatív ajánlásai ellenére elfogadták a választási rendszer reformját, hogy nem történt előrelépés a 2014-ben leleplezett 1 milliárd USD összegű bankcsalás felelősei elleni büntetőeljárásban, és hogy növekedett az emberi jogi jogsértések száma, amelyek független bírák, újságírók és a politikai ellenfelek ellen irányulnak;
- G. mivel e fejlemények miatt az EU 2017-ben nem fizette ki az igazságszolgáltatás reformjára nyújtott költségvetési támogatási program szerinti utolsó két részletet, mert a moldovai hatóságok nem mutattak elégséges elkötelezettséget ezen ágazat megreformálása mellett, 2018-ban pedig az EU felfüggesztette a makroszintű pénzügyi támogatás első részletét, mivel nem teljesítették a 2017. július 4-i európai parlamenti és tanácsi határozathoz csatolt politikai feltételeket, amelyek előírták, hogy „a makroszintű pénzügyi támogatás megadásának feltétele, hogy a kedvezményezett ország tiszteletben tartja a hatékony demokratikus mechanizmusokat, beleértve a többpárti parlamenti rendszert és a jogállamiságot is, valamint garantálja az emberi jogok tiszteletben tartását”;
- H. mivel az e döntések óta bekövetkezett újabb fejlemények további aggályokat vetettek fel, különösen a 2018 júliusában elfogadott úgynevezett „költségvetési reformcsomaggal” kapcsolatban, mivel az abban meghatározott adóamnesztia-rendszer növeli a pénzmosás kockázatát, továbbá aggodalmának ad hangot az ellenzékre és annak békés tüntetéseire, valamint a kis független médiavállalkozásokra gyakorolt nyomás miatt, amelyek az új audiovizuális törvény 2018. júliusi elfogadása ellenére törekednek arra, hogy folytassák tevékenységüket;
- I. mivel a Transparency International 180 országból a 122. helyre sorolta Moldovát – Azerbajdzsánnal és Malival együtt – a 2017. évi Korrupcióélezlési Indexén; mivel Riporterok Határok Nélkül szervezetnek a sajtószabadságot világszerte mérő indexén Moldova 180 országból a 81. helyre esett vissza a 2014-es 56. helyről;

Általános elvek és közös értékek

1. kiemeli a társulási megállapodás/mélyreható és átfogó szabadkereskedelmi térség fontosságát, és tudomásul veszi a Moldova által eddig elért korlátozott előrehaladást; ragaszkodik hozzá ugyanakkor, hogy kiemelt prioritást kapjon a társulási megállapodás/mélyreható és átfogó szabadkereskedelmi térség, különösen a politikai reformok tekintetében, lehetővé téve az ország uniós kapcsolatainak további mélyítését, minden moldáv polgár javára, valamint a Parlament által támogatott keleti partnerség + (EaP+) politikával összhangban további lehetőségek kiaknázását;
2. elismerését fejezi ki az iránt, hogy bátor ügynökök, nevezetesen azok, akik a 2014. évi, 1 milliárd USD (a GDP 12 %-ával egyenlő) összegű banki csalást – amelyet a Nemzetközi Valutaalap (IMF) felhívásaival összhangban ki kellene vizsgálni – követően a bankszektor reformjára irányuló erőfeszítéseket vezették, pozitív változásokat hoztak Moldovában; üdvözlő, hogy 2018 júliusában az IMF sikeresen értékelte az IMF által támogatott programok végrehajtását; felhívja a moldovai politikusokat és a teljes igazságszolgáltatást, hogy csatlakozzanak ezekhez az erőfeszítésekhez az ország megreformálása és a korrupció legyőzése érdekében, a társulási megállapodásban foglalt kötelezettségvállalásoknak megfelelően, mivel a hiteles reform fő akadályai között szerepel a politikai akarat hiánya; felszólítja az összes politikai erőt, hogy az ország érdekében kezdeményezzenek konstruktív párbeszédet;
3. súlyos aggodalmát fejezi ki a demokratikus normákkal kapcsolatos visszaesés miatt Moldovában, ahol az üzleti érdekekkel összejárású uralkodó politikai vezetők aláássák az alapvető értékeket, amelyek érvényesítésére éppen a társulási megállapodás részeként Moldova is kötelezettséget vállalt, ilyen például a demokrácia – illetve a polgárok akaratát tiszteletben tartó tisztességes és független választások, valamint egy többpárti demokratikus rendszer – és a jogállamiság – illetve az igazságszolgáltatás függetlensége és pártatlansága –, ez ellen pedig sem a politikai osztály nagy része, sem az igazságszolgáltatás nem lép fel, ami ahhoz vezet, hogy a Moldovai Köztársaság egy oligarchikus érdekek által foglyul ejtett állam, ahol a gazdasági és politikai hatalom személyek egy kis csoportjának kezében összpontosul, akik befolyásolják a parlamentet, a kormányt, a politikai pártokat, az államigazgatást, a rendőrséget, az igazságszolgáltatást és a médiát, amely a jogszabályok erősen elégtelen végrehajtásához vezet, nem sok hasznára a polgároknak; megismétli azon szándékát, hogy a közös értékek érvényesítése iránt tett kötelezettségvállalások teljesítésére koncentrál, nem pedig a kétséges úgynevezett „geopolitikai” érvekre;

2018. november 14., szerda

4. sajnálja, hogy Moldovában a demokratikus normákhoz kapcsolódó politikai feltételek szándékos megsértése, különösen a nemzeti választási jogszabályokban a közelmúltban tett változtatások, amelyek nem foglalkoztak az ODIHIR és a Velencei Bizottság közös véleményében megfogalmazott néhány kulcsfontosságú ajánlással, valamint Dorin Chirtoacă felfüggesztése Chişinău polgármesteri székéből, illetve Andrei Năstase megválasztásának érvénytelenítése a makroszintű pénzügyi támogatás (MFA) kifizetésének és az uniós költségvetési támogatás fennmaradó kifizetések felfüggesztéséhez vezetett;

5. megismétli azon álláspontját, hogy a makroszintű pénzügyi támogatás jövőbeli kifizetéseire vonatkozó döntéseket csak a 2019 februárjára tervezett parlamenti választások után szabad meghozni, azzal a feltétellel, hogy azokat a nemzetközileg elismert normáknak megfelelően bonyolítják le, és szakosodott nemzetközi testületek értékelik, valamint hogy fel kell függeszteni minden költségvetési támogatási program kifizetését is, amíg nem történik érdemi előrelépés a demokratikus normák terén, köztük az igazságszolgáltatás reformja, továbbá az Európai Parlament 2018. július 5-i állásfoglalásának megfelelően a bankcsalás felelőseinek bíróság elé állítása; eközben felhívja a Bizottságot és az EKSZ-t, hogy folytassák a támogatások újraelosztását a moldovai civil társadalmi szervezetek és a független média, valamint a magánágazat és a helyi hatóságok támogatására, többek között új partnerségi és fejlesztési projektekkel, lehetőleg az uniós tagállamokból nyújtott támogatással koordinálva, és hogy erőfeszítéseiket koordinálják más szervezetekkel –például az IMF–, a pénzügyi támogatás feltételeivel kapcsolatos nagyobb koherencia biztosítása érdekében; figyelemmel várja a moldáv parlament kinevezésekkel és mentességekkel foglalkozó jogi bizottsága által a választási jogszabályról készített felülvizsgálat eredményét; felhívja az Európai Bizottságot, hogy dolgozzon ki egy mechanizmust a reformok nyomom követésére, köztük egyértelmű referenciamutatókat;

6. emlékeztet a társulási megállapodás 2. és 455. cikkére, amelyek szerint a demokratikus alapelvek tiszteletben tartása a megállapodás lényeges elemét képezi, amely megsértése esetén a megállapodáshoz kapcsolódó jogok felfüggesztéséhez is vezethet; emlékeztet rá, hogy sok erőfeszítést igényel a korrupcióellenes és pénzmosás elleni referenciamutatók folyamatos teljesítése; kéri, hogy bármely jövőbeli megállapodás feltétele legyen az igazságszolgáltatás reformja, illetve az 1 milliárd USD összegű bankcsalás felelőseinek alapos vizsgálata és büntetőeljárás ellenük; emlékeztet emellett a vízumliberalizációs politikához kapcsolódó, a korrupció és a pénzmosás elleni kritériumokra is;

A megállapodás végrehajtására szolgáló jelenlegi intézményi keret

7. üdvözli, hogy a Moldova által a társulási megállapodás részeként vállalt kötelezettségekkel összhangban számos törvényt fogadtak el; hangsúlyozza azonban annak fontosságát, hogy a társulási megállapodás végleges célkitűzésének elérése érdekében, azaz hogy kézzelfogható javulást érjenek el Moldova átlagpolgárainak életkörülményeiben, gyorsan és teljes körűen végre kell hajtani ezeket a törvényeket;

8. szorgalmazza a moldovai parlament, a miniszterelnök és a külügyi és európai integrációs miniszter fokozottabb bevonását a társulási megállapodás magas szintű politikai felügyeletének és ellenőrzésének ellátásába, mégpedig az illetékes parlamenti és kormányzati szervezeti egységek folyamatos racionalizálásán és megerősített adminisztratív kapacitásaiakon, az illetékes minisztériumok terveinek összehangolásán és szinkronizálásán, valamint ezek teljes körű és hatékony végrehajtásán keresztül;

9. üdvözli Grúzia, Moldova és Ukrajna Interparlamentáris Közgyűlésének létrehozását és a 2018. június 8–9-én Kijevben megtartott első ülést; ösztönzi a közgyűlést, hogy felügyelje a társulási megállapodások végrehajtását is;

10. sürgeti a moldovai hatóságokat, hogy fordítsanak nagyobb erőfeszítéseket a társulási megállapodás végrehajtására, és maga a társulási megállapodás végrehajtásáról szóló nemzeti cselekvési terv (NAPIAA) is inkább a konkrét ágazatok és az elérendő konkrét eredmények szerint szervezze meg a fellépéseit, ne a társulási megállapodás cikkei szerint, hogy hatásvizsgálatok alapján külön szakértői egységek állítsák fel az intézkedések részletes prioritásait és időbeli ütemezését;

11. felszólítja az EKSZ-t és a Bizottságot, hogy a demokratikus normák terén elért haladás fényében hozzon létre egy külön uniós támogató csoportot Moldova számára, adjon át több szakértelmet, mégpedig a moldovai jogszabályoknak az uniós joghoz való közelítésén keresztül, és a feltételek teljesülése esetén koordinálja a társulási megállapodás végrehajtásának támogatása céljából Moldovának nyújtott pénzügyi támogatás folyósítását;

2018. november 14., szerda

12. sürgeti az EKSZ-t és a Bizottságot, hogy a társulási megállapodás végrehajtása nyomon követésének fokozása érdekében növelje a belső képességeket, mégpedig az ezzel foglalkozó humán erőforrások jelentős növelésén keresztül, valamint álljon át a haladás kvalitatív értékelésére, mégpedig egy átvilágítási eljárás bevezetésével, amely lehetővé teszi annak értékelését, hogy a társulási megállapodásban megköveteltekhez képest ténylegesen milyen szinten közelítették a jogszabályokat az uniós vívmányokhoz;

13. üdvözli a Moldovával és más társult partnerekkel a társuláshoz kapcsolódó kereskedelmi reformokról folytatott megerősített miniszteri szintű párbeszédet, és – a demokratikus normák terén elért haladásra is figyelemmel – támogatja az ilyen jellegű párbeszéd kezdeményezését a társulási megállapodás hatálya alá tartozó más területeken is, beleértve a politikai kérdéseket, a jogérvényesülés, szabadság és biztonság területét és az ágazati együttműködést is;

14. felidéri és támogatja a Velencei Bizottságnak a moldovai választási reformról szóló véleményét, amely szerint a parlamenti választásokat illetően a vegyes választási rendszerre való átállás mögött nincs konszenzus (kivéve a demokratikus és szocialista pártokat), ami ahhoz vezethet, hogy a jelöltek jogellenesen üzleti érdekek befolyásolják; megismétli a moldovai hatóságokhoz intézett felhívását, hogy javítsák a választási rendszer reformját annak biztosítása érdekében, hogy a jövőbeli választások a polgárok akaratát tükrözzék, ne pedig néhány kiválasztott érdekét; felszólítja arra is a moldovai hatóságokat, hogy teljes körűen hajtsák végre az ODIHR párfinanszírozásra, valamint a média szabadságára és pluralizmusra vonatkozó ajánlásait; újra megerősíti, hogy a Parlament kész megfigyelni a következő moldovai parlamenti választásokat;

Politikai párbeszéd és reform, együttműködés a közös kül- és biztonságpolitika (KKBP) terén

15. aggodalmát fejezi ki amiatt, hogy a 2018 júliusában elfogadott, az audiovizuális médiaszolgáltatásokról szóló törvényhez az utolsó pillanatban fűztek a civil társadalommal folytatott konzultációk tárgyát nem képező módosításokat; sürgeti a moldovai hatóságokat a törvény teljes körű végrehajtására a média szabadságára és a pluralizmusra vonatkozó európai normákkal összhangban, az Európai Bizottság és a Velencei Bizottság ajánlásának megfelelően; hangsúlyozza ebben a folyamatban a civil társadalommal és a független médiával való érdemi konzultáció, valamint egy új hirdetési törvény elfogadásának fontosságát; hangsúlyozza, hogy kerülni kell a médiapluralizmus aláásására irányuló minden próbálkozást, különösen azokat, amelyek tovább bátorítják a médiapiacra és az ahhoz kapcsolódó hirdetési piacra a kartellek kialakulását; sürgeti a moldovai hatóságokat, hogy a civil társadalommal folytatott valódi egyeztetést követően fogadjanak el egy új törvényt a hirdetésekről; aggodalmának ad hangot amiatt, hogy a média jelenleg rendkívül monopolizált, és az ország politikai és üzleti csoportjainak van alárendelve; szorgalmazza a tulajdonjog átláthatóságát a médiában, valamint a független médiának, különösen a helyi médiavállalkozásoknak nyújtott célzott támogatást, hogy eleget tegyenek a törvény kötelező helyi tartalomra vonatkozó követelményének; hangsúlyozza a médiaszabályozási hivatal valódi függetlensége biztosításának fontosságát;

16. üdvözli a közigazgatás és az államháztartási gazdálkodás terén tett reformtörekvéseket, és további lépéseket szorgalmaz az átláthatóság növelése érdekében;

17. üdvözli a KKBP terén megvalósuló jó együttműködést, különösen azt, hogy az ország nagyon sokszor csatlakozik a KKBP-nyilatkozatokhoz, valamint üdvözli a közös biztonság- és védelempolitikai (KBVP) missziókban és műveletekben való részvételt, illetve Moldova együttműködését a NATO-val; tudomásul veszi egy új nemzeti védelmi stratégiai és a végrehajtására vonatkozó cselekvési terv (2017–2021) elfogadását, miután Moldova elnöke visszavonta a nemzeti biztonsági stratégiát; üdvözli a minősített információk cseréjéről szóló EU–Moldova megállapodás hatálybalépését;

18. elismerését fejezi ki a moldovai hatóságoknak a Tiraszpollal való kapcsolatok fokozatos javulása miatt, különösen a bizalomépítő intézkedések végrehajtásával, köztük a Gura Bicului-Bicioac híd megnyitásával és további hat jegyzőkönyv aláírásával, a Dnyeszter folyó mindkét oldalán élő emberek életében javulást hozva; megerősíti, hogy az EU határozottan elkötelezi magát Moldova szuverenitásának és területi integritásának, valamint a Dnyeszter-mellék kérdésének békés rendezésére irányuló erőfeszítések támogatása mellett; feltétel nélkül támogatja az EBESZ, az EU és a többi érdekelt fél által tett erőfeszítéseket, és ösztönzi a hatóságokat, hogy működjenek együtt különösen a dnyeszter-melléki kkv-kal, továbbra is tartsák fenn a részvétel e szintjét, és tegyenek további erőfeszítéseket az emberi jogok előmozdítására és az EJEE valamennyi határozatának betartására; felhívja a moldovai hatóságokat további erőfeszítésekre a Gagauzia különleges jogállásáról szóló módosított törvény végrehajtása érdekében;

2018. november 14., szerda

Jogállamiság és jó kormányzás

19. sürgeti a hatóságokat az igazságszolgáltatás és a szakosodott korrupcióellenes intézmények, köztük az Ügyészek Legfelsőbb Tanácsa, az Országos Korrupcióellenes Központ és a Korrupcióellenes Államügyészség, az Országos Feddhetetlenségi Hatóság és a Vagyonvisszaszerzési Ügynökség függetlenségének, pártatlanságának és hatékonyságának biztosítására, nevezetesen megfelelő források elosztásának fenntartása, független toborzási szakértők részvételével átlátható kiválasztási eljárások biztosítása, valamint a Velencei Bizottság ajánlásaival összhangban olyan alkotmányos módosítások elfogadása révén, amelyek különösen a bírák kezdeti ötéves kinevezésének megszüntetésére, a Magisztratúra Legfelsőbb Tanácsa összetételének megváltoztatására és szerepének erősítésére, valamint a Legfelsőbb Bíróság bíráinak kinevezésére vonatkozó moldovai parlamenti hatáskörök megszüntetésére irányulnak; mélyen aggasztja a moldovai bíróságok szelektív igazságszolgáltatási gyakorlata, és rámutat arra, hogy a Transparency International legutóbbi jelentései szerint a bírói kar csak kis mértékben független a végrehajtó hatalomtól, és eszközként használják fel a politikai és üzleti ellenfelekkel szemben; megjegyzi annak fontosságát, hogy megbízható mérleget készítsenek a korrupciós esetekben indított nyomozások eredményességéről, beleértve a magas szintű ügyeket is;

20. üdvözli a 2018 júliusában elfogadott jogalkotási módosításokat, amelyek célja a bírák érdemeken alapuló kiválasztásának és előléptetésének, valamint a bírák elszámoltathatóságának erősítése,

21. az első és második Kroll-jelentés – amelyeket teljes egészében ki kellene adni – eredményei és ajánlásai alapján megismétli a 2014-ben leleplezett egy milliárd USD értékű banki csalásért felelős személyek gyors és átlátható bíróság elé állítására, valamint az ellopott vagyon visszaszerzésére irányuló felhívását; üdvözli a moldovai hatóságok által elfogadott vagyonvisszaszerzési stratégiát, de aggodalommal jegyzi meg, hogy ezen ügy kivizsgálása meglehetősen eredménytelenül folyt, hangsúlyozza, hogy a bíróságoknak nem szabad figyelmen kívül hagyniuk a konkrét bizonyítékokat, és nyílt tárgyaláson sürgősen meg kell vizsgálniuk a függőben vagy folyamatban lévő ügyeket vagy nyomozásokat, például Ilhan Shor ügyét; hangsúlyozza, hogy a bankok állami forrásokkal való kisegítésére vonatkozó politikai döntés tovább fokozta a moldovai politika iránti bizalomvesztést; felhívja a Tanácsot, hogy vizsgálja meg a személyes szankciókat, az érintett uniós tagállamokat pedig felhívja a vizsgálat támogatására;

22. aggodalmának ad hangot amiatt, hogy az úgynevezett „költségvetési reformcsomag” 2018. júliusi sietős elfogadását követően, amely az illegálisan megszerzett vagyok legalizálására alkalmas adóamnesztia-rendszert is tartalmaz, megnövekedett a pénzmosás kockázata; szorgalmazza, hogy az ilyen joghézagok megszüntetése érdekében módosítsák a csomagot, eközben pedig vállalja, hogy a Bizottsággal, az EKSZ-szel és más nemzetközi szervezetekkel összehangolt módon nagyon szorosan figyelemmel kíséri annak végrehajtását;

23. hangsúlyozza azt is, hogy a szervezett bűnözés egyéb, elsősorban Oroszországból érkező előfordulásait, köztük a fegyvercsempészetet, az embercsempészetet és a nagy összegű pénzmosást is kezelni kell, és meg kell azokat fékezni; kiemeli a bírácoknak a jogállamiság fenntartásában betöltött szerepét, és hangsúlyozza, hogy a jogszerűen elítélt bírácoknak le kell tölteniük a büntetésüket;

24. felszólít a vezető politikusok és igazgatási vezetők egyéni vagyonára vonatkozó elektronikus nyilatkozatok közvetlen online elérhetőségének lehetővé tételére, Ukrajna példáját követve;

25. felhívja a moldovai hatóságokat, hogy tartsák tiszteletben a nemzetközi elveket és a bevált gyakorlatokat, amelyek biztosítják a civil társadalom számára kedvező környezetet; hangsúlyozza a civil társadalom által a reformok végrehajtásának nyomon követésében, valamint az állami intézmények átláthatóságának és elszámoltathatóságának előmozdításában játszott alapvető szerepet; különösen azt várja el, hogy jövőbeli jogszabályok ne csökkentsék a moldovai nem kormányzati szervezeteknek és civil társadalmi szervezeteknek nyújtott nemzeti, sem a külföldi támogatást, illetve indokolatlanul ne növeljék a rájuk háruló adminisztratív és jelentéstételi terhet; sajnálja, hogy sok esetben korlátozták a polgárok részvételét, például 2018 márciusában, amikor a Központi Választási Bizottság elutasította a választási rendszer módosításával kapcsolatos népszavazási kérelmet;

2018. november 14., szerda

Az emberi jogok és alapvető szabadságok tiszteletben tartása

26. aggodalmát fejezi ki az ország civil társadalma életterének további csökkenésére utaló jelek miatt, és felhívja a hatóságokat, hogy azonnal állítsák le a jogtalan és aránytalan bűnügyi eljárásokat – amelyek közül néhány koholt vádak alapján indult – és a szelektív igazságszolgáltatást a politikai ellenzék, ügyvédjeik és/vagy családjaik ellen; kifogásolja, hogy az uniós tagállamok vagy az EKSZ küldöttsége által végzett folyamatellenőrzést egyre inkább gátolja a nyilvánosság kizárása a tárgyalásokból; különös aggodalmát fejezi ki az emberijog-védők, független bírók, például Domnica Manole és Gheorghe Balan, újságírók és a kormány vagy a Moldovai Demokrata Párt elnökét, Vladimir Plahotniucot kritizálók elleni eljárások miatt; sürgeti a hatóságot, hogy garantálják a tisztességes eljáráshoz való jogot és az emberi jogok tiszteletben tartását a fogva tartási intézményekben; hangsúlyozza, hogy hatékonyan ki kell vizsgálni a fogva tartási és pszichiátriai intézményekben állítólag elkövetett kínzásokat; felhívja a hatóságokat emellett, hogy garantálják a gyülekezési és szólás-szabadságot, és különösen a békés tüntetések tartását, valamint ezen alapvető jog szigorú tiszteletben tartását a nemzetközi normákkal összhangban;

27. üdvözli a nemek közötti egyenlőségre vonatkozó új nemzeti stratégia elfogadását 2017-ben, és felhívja a hatóságokat annak teljes körű végrehajtásának biztosítására;

28. felhívja a hatóságokat, hogy jelentősen fokozzák az emberi jogok és az alapvető szabadságok főleg a kiszolgáltatott csoportok esetében történő érvényesítését a gyűlöletbeszéd, az erőszak, a társadalmi kirekesztés és a megkülönböztetés elleni küzdelem révén, amelyek mind továbbra is komoly aggodalomra adnak okot az LMBTQI-személyek, a fogyatékkal élő személyek és a kisebbségek, például a roma népesség számára, csakúgy, mint a nemek vagy politikai hovatartozáson alapuló gyűlöletbeszéd és megkülönböztetés;

29. határozottan elítéli, hogy a közelmúltban török állampolgárokat adtak ki/toloncoltak ki Törökországba a Gülen mozgalomhoz fűződő állítólagos kapcsolataik miatt, megsértve ezzel a jogállamiságot és az alapvető emberi jogokat; sürgeti a moldovai hatóságokat annak biztosítására, hogy a harmadik országokból érkező kiadatási kérelmeket átlátható módon, az európai elvekkel és normákkal teljes összhangban lévő bírósági eljárásokat követve dolgozzák fel;

Kereskedelmi és gazdasági együttműködés

30. üdvözli, hogy a DCFTA hatálybalépésének eredményeként jelentősen növekedett az EU-ba érkező moldovai import aránya, valamint hogy Moldovában az EU a legnagyobb befektető, ugyanakkor aggasztja, hogy ez nem vezetett el az ország polgárai szociális és gazdasági helyzetének javulásához; figyelmeztet arra, hogy ha nem történik előrelépés a lakosság életszínvonalának javításában, az veszélyezteti az emberek támogató hozzáállását az ország Európa-barát irányvonallal kapcsolatban;

31. emlékeztet a független bíróság és a korrupció elleni küzdelem fontosságára, valamint arra, hogy a befektetési és üzleti környezet javítása érdekében csökkenteni kell az adminisztratív és bürokratikus terheket;

32. további előrelépést szorgalmaz az egészségügyi és növényegészségügyi szabványok, valamint földrajzi jelzések oltalma terén;

33. felszólít a kereskedelemről és a fenntartható fejlődésről szóló záradékoknak és nemzetközi kötelezettségvállalásoknak való hatékony megfelelésre, és különösen a Nemzetközi Munkaügyi Szervezet (ILO) alapvető egyezményeinek megfelelő végrehajtására.

34. úgy véli, hogy a jogszabályok uniós vívmányokhoz közelítése a DCFTA kulcsdimenziója, mivel az uniós piachoz való tényleges hozzáférés és a reform nagyban függ a vonatkozó jogszabályok megfelelő végrehajtásától és érvényesítésétől; tudatában van annak, hogy ez milyen jelentős kihívást jelent a moldovai kormányzat, intézmények és közigazgatás számára, és ösztönzi a Bizottságot, hogy nyújtson megfelelő technikai és pénzügyi támogatást;

2018. november 14., szerda

Energia és az együttműködés más területei

35. üdvözli az energiatörvény 2017. évi kihirdetését, amely további lépés a harmadik energiaügyi csomag átültetése felé, és konkrét lépéseket szorgalmaz az ANRE energiaszabályozási hivatal függetlenségének biztosítása érdekében; elismeri Moldovának a megújuló energiaforrások és az energiahatékonyság előmozdítása érdekében tett erőfeszítéseit, és döntő fontosságúnak tartja, hogy a fenntartható vidékfejlesztés keretében erősítsék az agroökológiai gazdálkodási módszereket;

36. határozottabb cselekvésre hív fel a környezetvédelem terén, különösen a Dnyeszter folyóból származó víz kezelése, a hulladékgazdálkodás, valamint az éghajlatváltozás, különösen a jogszabályok végrehajtása és koordinálása tekintetében;

Intézményi rendelkezések

37. felszólítja az EU-t, a tagállamokat és Moldovát, hogy fokozzák a társulási megállapodás végrehajtásával, valamint az ahhoz kapcsolódó reformok és az Európai Unióval való szorosabb integráció nyomán a moldovai polgárok számára jelentkező várható előnyökkel kapcsolatos kommunikációs munkájukat; hangsúlyozza, hogy tényeken alapuló és elérhető, jó minőségű tájékoztatást kell nyújtani a Moldovában használt összes fő nyelven;

38. megismétli elhatározását, hogy fokozni fogja az EU keleti partnereivel kötött nemzetközi megállapodások végrehajtásának nyomon követését; ismételten felszólítja a Bizottságot és az EKSZ-t, hogy a Parlament és a Tanács számára gyakrabban nyújtsanak be rendszeres írásbeli jelentést e megállapodások végrehajtásáról;

39. úgy véli, hogy hasznos a moldovai hatóságokat a vonatkozó jogszabályok tervezetének kidolgozási szakaszától kezdve való bevonása, mivel inkluzívabbá teszi a folyamatot, és csökkenti Moldova számára az átmeneti költségeket, és felhívja a Bizottságot, hogy teljes mértékben használja ki az előzetes konzultációs folyamatokat;

40. megállapítja, hogy a DCFTA végrehajtásának értékelése túlságosan is a kereskedelmi forgalomra és a kereskedelmet gátló akadályokra összpontosít; felszólítja a Bizottságot, hogy megfelelő módon kövesse nyomon és értékelje a DCFTA végrehajtását, külön figyelmet fordítva a vívmányok átültetésére és végrehajtására, valamint a moldovai társadalomra gyakorolt hatásra, és gondoskodjon nyilvános és átfogó éves jelentésről, többek között az EU által nyújtott technikai és pénzügyi támogatásról is;

41. felszólítja az EKSZ-t és az Európai Bizottságot, hogy ezzel egyidejűleg tegye közzé a társulási megállapodás végrehajtásáról szóló összes éves jelentést, és tegyen közzé összehasonlító értékelést, amely konkrét referenciamutatók alapján vizsgálja az egyes társult partnerországok által az AA/DCFTA végrehajtása felé tett haladást;

42. elhatározza, hogy éves jelentéseket készít a társulási megállapodások végrehajtásáról;

o

o o

43. utasítja elnökét, hogy továbbítsa ezt az ajánlást a Tanácsnak, az Európai Bizottságnak és a Bizottság alelnökének/az Unió kül- és biztonságpolitikai főképviselőjének, valamint az Moldovai Köztársaság elnökének, kormányának és parlamentjének.